

KAREN JOY FOWLER

OLIMME
ihan
SUUNNILTAMME

"Fowlerin perhetarinan sympaattiseen kerrontaan on taitavasti kätkeyty sekä melkoinen juoniyllätys että suuria kysymyksiä lasten kasvattamisesta, vanhempien vastuusta ja tieteen etiikasta."
– Jussi Valtonen, Finlandia-palkittu kirjailija

TAMMI

KAREN JOY FOWLER

OLIMME
ihan
SUUNNILTAMME

Suomentanut Sari Karhulahti

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Lainaukset Franz Kafkan novellista Selonteko Akatemialle
ovat Aarno Peromiehen suomentamia.

Lainaus Percy Bysshe Shelley'n runosta Ozymandias on Aale Tynnin suomentama.

Lainaus William Shakespearen näytelmästä Macbeth on Paavo Cajanderin suomentama.

Emily Dickinsonin runo Mettinen! Sinun on vuorosi tulla!
on Sirkka Heiskanen-Mäkelän suomentama.

Lainaukset elokuvista Tähtien sota ja Imperiumin vastaisku
ovat Antero Helasvuon suomentamia.

Lainaus elokuvasta Pulp Fiction on J. E. Lähdesmäen suomentama.

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

We Are All Completely Beside Ourselves

ILMESTYI YHDYSVALLOISSA 2013.

COPYRIGHT © 2013 BY KAREN JOY FOWLER

PUBLISHED BY ARRANGEMENT WITH LENNART SANE AGENCY AB

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2015

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-951-31-8537-4

Upealle Wendy Weilille, joka puolusti elässään
kirjoja ja eläimiä ja molempien myötä minua

*Teidän apinuuutenne, hyvät herrat, sikäli
kuin teillä on takananne jotakin sen tapaista,
ei voi olla teistä kauempana kuin omani minusta.
Se kutittaa näet jokaisen täällä maan päällä
vaeltavan kantapäitä: niin pientä simpanssia
kuin suurta Akillesta.*

FRANZ KAFKA: SELONTEKO AKATEMIALLE

Alkusanat

Minut nykyään tuntevat varmaan yllättyvät kuullessaan, että puhuin lapsena koko ajan. Meillä on kaitaelokuva, vanhanaikainen ääniraidaton filminpätkä, joka on kuvattu ollessani kaksivuotias. Sen värit ovat nyt haalistuneet niin, että taivas on valkoinen ja punaiset tennarini kelmeään pinkit, mutta siitä näkee vieläkin, miten vuosilassanainen olin.

Olen maisemointipuuhiissa: poimin sorapäällysteiseltä pihatieltämme yhden kiven kerrallaan, menen ison peltisoikon viereen, pudotan kiven siihen ja palaan hakemaan seuraavaa. Ahkerointini on teatraalista. Muljauttelen silmiä kuin mykkäfilmin tähti. Nostan läpinäkyvän kvartsinsirun ihailtavaksi, panen sen kielen päälle ja siirrän toiseen poskeen.

Äiti tulee ottamaan kiven pois suustani. Sitten hän perääntyy pois kameran edestä, mutta minä sanon jotain painokkaasti – sen näkee eleistäni – ja hän palaa pudottamaan kiven soikkoon. Filmi on viitisen minuuttia pitkä, enkä vaikene siinä hetkeksikään.

Muutamien vuosien kuluttua äiti luki meille vanhan sadun sisaruksista, joista toisen (vanhemman) suusta tulee puhuessa käärmeitä ja rupikonnaa ja toisen (nuoremman) suusta kukkasia ja jalokiviä, ja muistin sen

kohdan filmistä, jossa äiti panee käden suuhuni ja ottaa esiin timantin.

Olin niihin aikoihin pellavapäinen, nätimpi kuin aikuisena, ja minut oli pyntätty hienoksi kuvausta varten. Kuriton otsatukkani on kasteltu ja kiinnitetty sivuun rusetin muotoisella strassikoristeisella hiussoljella. Aina kun käännän päätä, solki sädehtii auringossa. Heilautan pientä kättäni soikkoon keräämiäni kivien yläpuolella. Kaikki tämä, saattaisin sanoa, kaikki tämä on jonakin päivänä teidän.

Tai sitten sanon jotain aivan muuta. Olennaista eivät ole itse sanat. Vanhempieni mielestä arvokasta oli tavaton puheliaisuuteni, loputon sanatulvani.

Toisinaan minut täytyi kuitenkin vaientaa. Jos haluat sanoa kaksi asiaa, mieti kumpi niistä on sinulle tärkeämpi ja sano vain se, äiti neuvoi kerran, jotta oppisin olemaan kohtelias muille, ja myöhemmin sääntöä muutettiin niin, että minun piti valita yksi kolmesta asiasta. Isällä oli tapana tulla joka ilta huoneeni ovelle toivottamaan minulle kauniita unia, ja minä puhua pulputin aina silloin henkeä vetämättä ja yritin epätoivoisesti pidätellä häntä luonani pelkällä äänelläni. Näin että hänen kätensä oli oven nupilla ja että ovi alkoi sulkeutua. Minulla on asiaa, minä kajautin, ja ovi jäi puoliavoimeksi.

Aloita sitten keskeltä, isä vastasi. Näin hänet pelkkänä siluettina, sillä käytävän lamppu paloi hänen takanaan, ja hän oli väsynyt, kuten aikuiset ovat iltaisin. Lampun valo heijastui huoneeni ikkunasta kuin tähti, jonka pudotessa voi esittää toivomuksen.

Jätä alku pois. Aloita keskikohdasta.

ENSIMMÄINEN OSA

...menneisyydestäni puhaltava myrsky laantui...

FRANZ KAFKA: SELONTEKO AKATEMIALLE

1

Tarinani keskikohta on talvi 1996. Silloin meidän perhe oli ollut jo kauan juuri niin pieneksi kutistunut kuin se vanha kaitafilmi ennusti, jossa olemme vain minä, äiti ja näkymätön mutta tietenkin kameraa käyttävä isä. Vuonna 1996 minun ja veljeni viime tapaamisesta oli kulunut kymmenen vuotta ja sisareni katoamisesta 17 vuotta. Tarinani keskikohta kertoo yksinomaan heidän poissaolostaan, vaikka sitä ei välttämättä tajuaisi, ellen mainitsisi sitä. Vuonna 1996 oli kokonaisia päiviä, joina en juuri ajatellut kumpaakaan heistä.

Vuosi 1996. Karkausvuosi. Tulirotan vuosi. Clinton oli juuri valittu uudelleen presidentiksi; se kaikki päättyisi kyyneliin. Talibanit olivat vallanneet Kabulin. Sarajevon piiritys oli ohi. Charles oli eronnut hiljattain Dianasta.

Hale-Bopp kaartoi tähtitaivaalle. Marraskuussa alettiin väittää, että komeetan pyrstössä näkyi Saturnusta muistuttava kappale. Kloonattu lammas Dolly ja šakkia pelaava tietokoneohjelma Deep Blue olivat supertähtiä. Marsista löytyi todisteita elämästä. Hale-Boppin pyrstössä näkyvä Saturnusta muistuttava kappale saattoi olla avaruusolioiden alus. Vuoden 1997 toukokuussa 39 ihmistä tappaisi itsensä, koska tuohon alukseen pääsy edellytti sitä.

Miten tavalliselta vaikutankaan tätä taustaa vasten. Vuonna 1996 olin 22-vuotias ja haahuilin viidettä vuotta Kalifornian yliopistossa Davisissa. Olin edennyt opinnoissani vasta kolmannen tai ehkä neljännen vuoden tasolle, ja opintasuoritusten, kurssivaatimusten ja loppututkintojen yksityiskohdat kiinnostivat minua niin marginaalisesti, etten valmistuisi ihan lähiaikoina. Isä muistutti hanakasti, ettei koulutukseni perusteellisuus vetänyt vertoja sen laajuudelle. Hän sanoi niin usein.

En kuitenkaan nähnyt mitään syytä kiirehtiä. Oikeastaan halusin tulla vain massojen ihailun kohteeksi tai tärkeäksi taustavaikuttajaksi. En osannut päättää kummaksi, mutta ei sillä kaiketi ollut väliäkään, koska nähtävästi minkään pääaineen opiskelu ei taannut, että minusta tulisi jompikumpi.

Vanhempani elättivät minua edelleen, ja heidän mielestään olin närkästyttävä. Äiti oli niihin aikoihin usein närkästynyt. Piristävät oikeutetun närkästyksen puuskat olivat hänelle jotain uutta. Ne nuorensivat häntä. Hän oli ilmoittanut vastikään, ettei jaksanut enää toimia minun ja isän tulkkina ja välimiehenä, emmekä isä ja minä juuri olleet jutelleet keskenämme sen jälkeen. Muistaakseni se ei häirinnyt minua. Isä oli professori ja todella pikkutarkka. Jokaiseen hänen kanssaan käytyyn keskusteluun sisältyi opetus, joka oli kuin kirsikankivi. Sokraattinen menetelmä herättää edelleen minussa halun purra jotakuta.

Syksy tuli sinä vuonna yhtäkkiä aivan kuin ovi olisi avautunut. Eräänä aamuna pyöräillessäni luennolle ylitseni lensi iso parvi kanadanhanhia. En nähnyt niitä enkä juuri mitään muutakaan mutta kuulin niiden jazahtavan ääntelyn taivaalta. Niityiltä oli tullut sakeaa säteilysumua,

ja se kääriytyi ympärilleni niin, että poljin kuin pilvissä. Kalifornian keskuslaakson hernerokkasumut eivät ole samanlaisia kuin muualla, eivät repaleisia eivätkä ajelehtivia vaan paksuja ja paikoillaan pysyviä. Ketä tahansa muuta olisi varmaankin hirvittänyt kiittää näkymättömän maailman halki, mutta koska pidän – tai pidin lapsena – kovasti kohelluksesta ja kommelluksista, nautin jännityksestä täysin siemauksin.

Minusta tuntui, että kostea ilma oli saanut ihoni kiiltämään ja että muistutin ehkä itsekin muuttolintua, olin pikkuriikkisen villi. Saattaisin siis haaveilla luennolla tai flirttailla hieman kirjastossa, jos istuisin jonkun flirttailukelpoisen vieressä. Tunsin itseni usein villiksi opiskeluaikoinani. Se oli miellyttävä tunne, mutta ei siitä ollut koskaan seurannut mitään sen kummempaa.

Muistaakseni otin ruokalassa lounaaksi lämpimän juustovoileivän; sanotaan että otin lämpimän juustovoileivän. Minulla oli tapana jättää kirjat lounaan ajaksi vieraileville tuolille, sillä siten saisin ne nopeasti pois tieltä, jos ohi kulkisi joku kiinnostava tyyppi, mutta yhdentekevät ne pitäisivät loitolla. 22-vuotiaana määrittelin kiinnostavan niin kakaramaisesti kuin sen voi määritellä ja olin oman mittapuuni mukaan itse kaukana siitä.

Läheisessä pöydässä istuva tyttö puhui poikaystäväleen hetki hetkeltä kovemmalla äänellä, joten lopulta en voinut olla kuulematta hänen sanojaan. ”Vai haluat sinä jumalauta tilaa?” hän sanoi. Hänellä oli lyhyt sininen T-paita ja keisarikalaa esittävä lasiriipus. Pitkät tummat hiukset olivat sotkuisella niskapalmikolla. Hän nousi ja tyhjensi heidän pöytänsä yhdellä huitaisulla. Hänellä oli hienot haukset. Muistan toivoneeni, että minulla olisi samanlaiset käsivarret kuin hänellä.

Astiat putosivat lattialle ja rikkoutuivat. Sirpaleiden sekaan roiskui limsaa ja ketsuppia. Ruokalassa soitettiin todennäköisesti taustamusiikkia, sillä sitä soitetaan nykyään joka paikassa niin, että se säästää elämäämme kehdestä hautaan (ja sanonpahan vain, että se on useimmiten liian suuressa ristiriidassa sen kanssa, mitä tapahtuu, jotta kyse voisi olla sattumasta), mutta en ihan oikeasti muista, millaista se oli. Ehkä vain rasva rätisi grillissä ja muuten oli ihanan hiljaista.

”Mitäs tästä tykkää?” tyttö sanoi. ”Äläkä käske minua olemaan hiljaa. Minähän vain raivaan sinulle lisää tilaa.” Hän kaatoi pöydänkin, kallisti sitä ja antoi sitten sen rymähtää lattialle. ”Onko näin hyvä?” Hän korotti ääntään. ”Voisitteko te kaikki poistua, jotta minun poikaystäväni saisi lisää tilaa? Se tarvitsee vitun paljon tilaa.” Hän tuuppasi tuolinsa kumoon ketsupin tahrinnan sirpalekasan päälle. Särkyvä posliini räsähteli taas, ja ruokalassa tuoksahti äkkiä kahvi.

Me muut olimme jähmettyneet paikoillemme kuin Vesuviuksen purkauksen jälkeen löydetyt ihmiset: haarukat olivat puolivälissä matkalla suuhun ja lusikat keitossa.

”Älä tee tätä, kulta”, tytön poikaystävä sanoi, mutta tyttö teki, eikä poika viitsinyt toistaa pyyntöään. Tyttö asteli kohti tyhjää pöytää, jolla oli vain likaisia astioita tarjottimella. Päästyään sen luo hän rikkoi järjestelmällisesti kaiken rikki menevän ja heitti lattialle kaiken heitettäväksi soveltuvan. Jalkoihini vieri suolasirotin.

Eräs nuori mies nousi tuoliltaan ja kehotti hieman änykyttäen tyttöä rauhoittumaan. Tyttö heitti häntä lusikalla, joka kopsahti hänen otsaansa. ”Ei kannata mennä kusi-päiden puolelle”, tyttö sanoi. Hän kuulosti kaikkea muuta kuin rauhalliselta.

Nuorukainen lysähti takaisin istumaan silmät suurina. ”Ei käynyt kuinkaan”, hän vakuutti kaikille tasapuolisesti mutta kuulosti epävarmalta. Sitten hän huudahti yllättyneesti: ”Ei helveti! Minut on pahoinpidelty.”

”Juuri tällaista paskaa minä en kestä”, tumman tytön poikaystävä sanoi. Hän oli isokokoinen, ja hänellä oli kaidat kasvot, löysät farkut ja pitkä päällystakki. Ja nenä kuin puukko. ”Hajota vaan koko kuppila, senkin psykoottinen ämmä. Mutta anna ensin minun kotiavaimeni takaisin.”

Tyttö heitti toisen tuolin reilun metrin päästä pääni ohi – olen jalomielinen, sillä oikeasti välimatka tuntui paljon lyhyemmältä – niin että se osui pöytäni, joka kaatui. Pelastin lasini ja lautaseni. Kirjani tömähitivät lattialle. ”Herra on hyvä ja tulee hakemaan avaimensa”, tyttö yllytti poikaystävänsä.

Kutsu kuulosti ylettömän kohteliaalta, ja minulta pääsi ihan väkisinkin nauru, omituinen ankkamainen kaakatus, joka sai kaikki katsomaan minuun. Sitten vaikenin, koska asiassa ei ollut mitään nauramista, ja kaikki katsoivat taas pois päin minusta. Näin ruokalan lasiseinien läpi, että kampuksen keskusnurmikolla oli ihmisiä, jotka olivat huomanneet välikohtauksen ja jääneet katselemaan sitä. Ovelle pysähtyi kolmihenkinen seurue, joka oli tulossa syömään.

”Saatan hakeakin.” Poikaystävä otti muutamia askeleita tyttöä kohti. Tyttö kahmaisi lattialta kourallisen ketsupin punaamia sokeripaloja ja heitti häntä niillä.

”Minulle riitti”, poika sanoi. ”Se on loppu nyt. Nakkaan sinun roinasi käytävään ja vaihdatan lukon.” Hän kääntyi, ja tyttö heitti häntä lasilla ja osui korvaan. Hän pysähtyi hetkeksi, horjahti, kosketti korvaa ja katsoi, jäikö hänen

sormiinsa verta. ”Olet minulle velkaa bensasta”, hän sanoi katsomatta taakseen. ”Lähetä rahat postissa.” Sitten hän lähti.

Oven sulkeuduttua oli hetken hiljaista. Sitten tyttö kääntyi meidän muiden puoleen. ”Mitä te luuserit toljotatte?” Hän tarttui kaatamaansa tuoliin, enkä ollut varma, aikoiko hän nostaa sen pystyyn vai heittää sillä jotakuta. Hän ei ollut tainnut päättää, mitä tekisi.

Ruokalaan tuli yksi kampuksen poliiseista. Mies lähestyi minua varovasti käsi asekotelolla. Minua! Seisoin kaatuneen pöytäni ja tuolini vieressä vaaraton maitolasi ja vaaraton puoliksi syöty juustovoileipä yhä kädessä. ”Laske lasi ja lautanen kädestäsi, tyttö hyvä, ja istu hetkeksi”, poliisi kehotti. Laske mihin? Istu mille? Lähistöllä ei ollut pystyssä muuta kuin minä. ”Puhutaan tästä. Voit kertoa minulle, mitä on tapahtunut. Et ole vielä vaikeuksissa.”

”Ei se ollut tuo tyttö”, ruokalan kassa sanoi tiskinsä takaa. Hän oli iso vanha nainen – nelikymmenvuotias tai vanhempi – jolla oli luomi ylähuulessa ja jonka rajausväri kerääntyi silmänurkkiin. Te kaikki käyttäydyste ihan kuin omistaisitte tämän paikan, hän oli sanonut minulle kerran aikaisemmin, kun olin palauttanut purilaisen, jotta se paistettaisiin kypsäksi. Mutta te vain tulette ja menette. Ette uhraa ajatustakaan sille, että minä olen täällä ja pysyn.

”Riehuja on tuo pitkä tyttö tuossa”, kassa sanoi poliisille. Hän osoitti palmikkopöistä tyttöä, mutta poliisi tarkkaili minua ja odotti seuraavaa siirtoani niin keskityneenä, ettei kiinnittänyt häneen mitään huomiota.

”Rauhoitu”, poliisi jatkoi hiljaa ja ystävällisesti. ”Et ole vielä vaikeuksissa.” Hän astui lähemmäksi minua aivan

tuolia pitelevän palmikkopäisen tytön vierestä. Näin tytön silmät hänen olkansa yli.

”Poliiseja ei ole ikinä lähimailla silloin kun niitä tarvitaan”, tyttö sanoi minulle. Hän hymyili, ja hymy oli kauris. Hänellä oli isot valkoiset hampaat. ”Jumalattomilla ei ole rauhaa.” Hän kohotti tuolin päänsä yläpuolelle. ”Eikä lautasilla soppaa.” Hän heitti tuolin kohti ovea, pois päin minusta ja poliisista. Se putosi selkänojalleen.

Kun poliisi kääntyi katsomaan taakseen, pudotin lautaseni ja haarukkani. Vannon etten tehnyt niin tarkoituksella. Vasemman käteni sormet vain suoristuivat yhtäkkiä. Kolina sai poliisin kiepsahtamaan takaisin.

Minulla oli yhä puolitäysi maitolasi kädessä. Nostin sitä hieman kuin kohottaisin maljan. ”Älä”, poliisi sanoi. Hän ei kuulostanut läheskään yhtä ystävälliseltä kuin aikaisemmin. ”Minä olen tosissani. Älä jumalauta kaiva verta nenästäsi.”

Heitin lasin lattialle. Se särkyi, ja maitoa roiskui toiselle kengälleni ja sukalleni. En pelkästään päästänyt irti lasista. Heitin sen lattialle niin kovaa kuin jaksoin.

Kolmen vartin kuluttua psykoottinen ämmä ja minä istuimme kylki kyljessä Yolon piirikunnan poliisiauton takapenkillä, sillä tapauksemme oli paisunut aivan liian vaativaksi kampuksen kokemattomille poliiseille. Meillä oli jopa käsiraudat, ja ne painoivat ranteita aika paljon ikävämmin kuin olin ikinä osannut kuvitella.

Pidätys oli kohottanut vierustoverini mielialaa merkittävästi. ”Minä varoitin poikakaveriani siitä, että olin ihan saatanan tosissani”, hän sanoi. Kampuksen poliisi oli varoittanut minua melkein samoin sanoin, mutta hän oli kuulostanut pikemminkin murheelliselta kuin voitonriemuiselta. ”Olen hirveän iloinen, että päätit liittoutua kanssani. Minä olen Harlow Fielding. Näyttämötaiteen osastolta.”

Älä.

”En ole tavannut aikaisemmin ketään Harlow-nimistä”, minä sanoin. En siis ollut tavannut ketään, jonka etunimi olisi ollut Harlow. Erään herra Harlowin olin kyllä tavannut.

”Minut ristittiin äidin mukaan, ja se taas ristittiin Jean Harlowin mukaan. Siksi että Jean Harlow oli sekä kaunis että älykäs, eikä siksi että ukki oli vanha pukki. Vaikka pukkihan se oli. Mutta kysyn vain, mitä hyötyä kauneu-

desta ja älykkyydestä oli Jean Harlowille. Onko se muka hyvä roolimalli?”

En tiennyt Jean Harlowista muuta kuin sen, että hän ehkä näytteli Tuulen viemässä, jota en ollut nähnyt enkä halunnutkaan nähdä. Sisällissota on ohi. Uskokaa jo. ”Minä olen Rosemary Cooke.”

”Rosmariini muistia varten, kuten Hamletissa”, Harlow sanoi. ”Mahtavaa. On ihan mielettömän hauska tutustua.” Hän sujautti käsivarret takapuolensa ja jalkojensa alta niin että käsiraudoin kahlitut ranteet päätyivät eteen. Jos minä olisin pystynyt samaan, olisimme voineet käteillä, ja se oli ilmeisesti hänen tarkoituksensa, mutta en minä pystynyt.

Meidät vietiin piirikunnan putkaan, missä käsiraudanöoveri herätti huomiota. Lukuisia poliiseja kutsuttiin katsomaan, miten avulias Harlow kyykistyi ja astui rautojen yli kerran toisensa jälkeen. Hän suhtautui yleisönsä intoon hurmaavan vaatimattomasti. ”Minulla on tosi pitkät käsivarret”, hän sanoi. ”En ikinä löydä vaatteita, joissa olisi sopivan pituiset hihat.”

Meidät pidättänyt konstaapeli oli nimeltään Arnie Haddick. Konstaapeli Haddickin riisuessa lakkinsa paljastui, että hänen hiusrajansa vetäytyi otsalta taaksepäin siistinä kaarena, jonka ansiosta kasvot näyttivät mukavan selkeiltä kuin hymynaama.

Hän otti käsiraudat pois meiltä kummaltakin ja jätti meidät poliisiaseman toimistovirkailijoiden huostaan. ”Ihan kuin me oltaisiin esineitä”, Harlow huomautti. Kaikesta päätellen hän oli vanha tekijä.

Minä en ollut. Aamuinen villeyks oli hävinnyt aikoja sitten, ja sen tilalle oli ahtautunut jokin toinen tunne, joka muistutti murhetta tai ehkä koti-ikävä. Mitä olinkaan

tehnyt? Ja miksi ihmeessä? Loisteputket sirisivät yläpuolellemme kuin heinäsiirkat, korostivat tummia silmänaluisia ja muuttivat meidät kaikki vanhoiksi, epätoivoisiksi ja hitusen vihertäviksi.

”Anteeksi, mutta kuinka kauan tässä menee?” kysyin. Olin niin kohtelias kuin ikinä osasin. Tajusin että iltapäivän luento jäisi minulta väliin. Euroopan keskiajan historia. Rautaneitsyet, salaiset vankityrmät ja polttoroviot.

”Niin kauan kuin tarve vaatii.” Naisvirkailija heitti minuun häijyn vihertävän silmäyksen. ”Päaset täältä sitä nopeammin, mitä vähemmän ärsytät minua kyselemällä.”

Oli jo liian myöhäistä. Seuraavassa hengenvedossa nainen lähetti minut selliin, jotta saisi tehdä paperityöt rauhassa Harlowin osalta. ”Ei syytä huoleen, pomo”, Harlow sanoi minulle. ”Tulen ihan kohta perässä.”

”Pomo?” naisvirkailija toisti kysyvästi.

Harlow kohautti olkapäitä. ”Pomo. Johtaja. Pääjehu.” Hän väläytti minulle hammastahnahymynsä. ”*El Capitán.*”

Sekin päivä saattaa koittaa, jona poliisit ja opiskelijat eivät ole toistensa luontaisia vihollisia, mutta ei takuulla minun elinaikanani. Jouduin luovuttamaan vyöni, kenkäni ja rannekelloni ja menemään paljain jaloin kalterihäkkiin, jonka lattia oli tahmea. Nainen, joka otti tavaranani, oli niin veemäinen kuin olla voi. Sellissä lemusivat kalja, ruokalan lasagne, hyönteismyrkky ja kusi.

Kalterit ulottuivat kattoon saakka. Varmistin asian. Olen tytöksi aika hyvä kiipeilijä. Valaistuksena oli täälläkin loisteputkia, jotka sirisivät vielä äänekkäämmin kuin edelliset, ja yksi niistä välkkyi niin, että selli muuttui vuoroin hämäräksi ja vuoroin kirkaasti valaistuksi

**”KOLME LASTA, YKSI TARINA.
KERTOJA OLEN MINÄ VAIN KOSKA
OLEN MEISTÄ AINOA, JOKA EI OLE
KALTEREIDEN TAKANA.”**

Vanhempiaan ei voi kukaan valita, mutta he voivat tehdä lapsensa puolesta valintoja. Hurjia, koko elämän mullistavia valintoja.

Lapsena Rosemary puhua pälpätti lakkaamatta, joten miksi nyt, opiskelijatyttönä, hän ei puhu juuri mitään? Hänellä oli samanikäinen sisar, Fern, ja isovelji, Lowell. Hän rakasti heitä palavasti, mutta nyt molemmat ovat kadonneet. Veljen odottamaton yhteydenotto auttaa Rosemarya selvittämään, mitä lopulta tapahtui. Samalla lukija joutuu pohtimaan perustavanlaatuisia kysymyksiä ihmisen suhteesta muuhun luomakuntaan.

Tämä on Rosemaryn poikkeuksellinen tarina: naurattava, surullinen ja ajatuksia herättävä.

”Romaani on niin ahmittavan mehukas ja ovelan älykäs, että se ansaitsee kaiken huomion jonka se voi saada.”

– Barbara Kingsolver, *The New York Times Book Review*

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789513 185374	
	84.2	